

**«Basel» Сақтандыру компаниясы АҚ
Директорлар Кеңесімен
БЕКІТІЛДІ
«08» маусым 2023 жылғы
№ 23/23 отырыс хаттамасы**

**«Basel» Сақтандыру компаниясы АҚ
АВТОКӨЛІК ҚҰРАЛЫН ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ**

Алматы, 2023 ж.

МАЗМҰНЫ:

1. Жалпы ережелер
2. Сақтандыру объектісі
3. Сақтандыру жағдайы
4. Сақтандыруға жатпайтын жағдайлар және сақтандыруды шектеу. Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босату негіздері
5. Сақтандыру сомасын анықтау тәртібі. Франшиза
6. Сақтандыру сыйлықақысын анықтау тәртібі
7. Шартты жасасу тәртібі
8. Шарттың әрекет ету мерзімі және орны. Ұзарту
9. Тараптардың құқықтары мен міндеттері
10. Шарттың әрекет ету мерзімінде сақтандыру тәуекелін арттыру салдары
11. Сақтандыру төлемін жасау туралы мәселені қарау үшін қажетті құжаттар
12. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы мәселені қарауы
13. Сақтандыру төлемін жасау тәртібі мен ережелері
14. Қосарлы сақтандыру
15. Суброгация
16. Шарттағы өзгерістер мен толықтырулар
17. Шартты тоқтату ережелері
18. Тараптардың жауапкершілігі
19. Дауларды шешу тәртібі
120. Қосымша ережелер
Қосымшалар

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1. Осы «Basel» Сақтандыру компаниясы Акционерлік Қоғамының Автокөлік құралын сақтандыру ережелері (бұдан әрі – «Ережелер» Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне және Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» 2000 ж. 18 желтоқсандағы №126-II Заңына сәйкес дайындалды.
- 1.2. Осы Ережелерге сәйкес «Basel» Сақтандыру компаниясы Акционерлік Қоғамы (бұдан әрі – «Сақтандырушы») Автомобиль көлігін Сақтандыру шартын (бұдан әрі – «Сақтандыру шарты») заңды тұлғамен (меншік түріне қарамастан) немесе әрекетке қабілетті жеке тұлғамен (азаматтығына қарамастан) (бұдан әрі – «Сақтанушы») жасасу жолымен зақымдану немесе жойылу (опат болу) жағдайына автокөлік құралына ерікті сақтандыру жүргізеді.
- 1.3. Осы Ережелерде келесі түсініктер қолданылады:
 - Пайда алушы** – Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға;
 - Сақтандырушы** – сақтандыруды жүзеге асыратын, яғни сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушыға немесе пайдасына Сақтандыру шарты жасалған өзге тұлғаға (Пайда алушыға) Сақтандыру шартында айқындалған сома (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті тұлға. Сақтандыру ұйымы ретінде тіркелген және сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензиясы бар заңды тұлға ғана Сақтандырушы бола алады;
 - Сақтанушы** – Сақтандырушымен Сақтандыру шартын жасасқан заңды немесе жеке тұлға;
 - Сақтандырылушы** – өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын және сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға жіберілген тұлға (автомобиль көлігі иесінің ерік білдіруі негізінде сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға жіберілген, оның ішінде сенімхат немесе жол парағы нысанында көрсетілген тұлғалар). Аталған тұлғалар міндетті түрде Сақтандыру шартында көрсетіледі не Сақтандыру шартына олардың тізімі қоса беріледі; ҚР АҚ 815;
 - Сақтандыру жағдайы** – басталғанда Сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жасауды көздейтін оқиға. Сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиға оның басталу ықтималдығы мен кездейсоқтық белгілеріне ие болуы керек.
 - Сақтандыру сомасы** – сақтандыру объектісі сақтандырылған, және сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемі болып табылатын ақша сомасы.
 - Сақтандыру сыйлықақысы** – Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемелерін қабылдағаны үшін Сақтанушы Сақтандырушыға төлеуге міндетті ақша сомасы;
 - Сақтандыру төлемі** – Сақтандырушымен Пайда алушыға сақтандыру жағдайы орын алған кезде сақтандыру сомасы шегінде төленетін ақша сомасы;
 - Франшиза** – Сақтандыру шарттарында көзделген Сақтандырушыны белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден босату. Франшиза шартты (шегерілмейтін) және шартсыз (шегерілетін) болады және сақтандыру сомасына пайызбен немесе абсолютті мөлшерде белгіленеді. Шартты франшиза кезінде Сақтандырушы шегерімнің белгіленген мөлшерінен аспайтын залалды өтеуден босатылады, бірақ егер оның мөлшері осы сомадан көп болса, залалды толығымен өтеуге тиіс. Шартсыз франшиза кезінде залал барлық жағдайларда белгіленген соманы шегергенде өтеледі.
 - Нақты құн** – Сақтандыру шартын жасасу сәтіндегі оның нарықтық құнына сүйене отырып немесе құзыретті ұйым берген құжат, сатып алу-сату шарты немесе сарапшының (бағалаушының) бағалауы негізінде сақтандырылған автомобиль көлігі сияқты ұқсас маркалы көлік құралының құны.

Сақтандыру аумағы – ақтандыру шарты қолданылатын аумақ тараптардың келісімі бойынша айқындалады.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТИСІ

- 2.1. Сақтандыру объектісі айдап әкету немесе ұрлау салдарынан, сондай-ақ сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде оның бүлінуі немесе жоғалуы (жойылуы) салдарынан оның бүлінуі немесе жойылуы салдарынан автомобиль көлігіне иелік етуге, пайдалануға, оған билік етуге байланысты Сақтанушының Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін мүлдіктік мүдделері болып табылады.
- 2.2. Сақтандыру мәні:
- автомобиль көлігі** – автобустарды, шағын автобустарды, жеңіл және жүк автомобильдерін, троллейбустарды, автомобиль тіркемелерін, ершікті тартқыштарға жартылай тіркемелерді, сондай-ақ арнайы бейімделген автомобильдерді (жүктердің белгілі бір түрлерін тасымалдауға арналған) және арнаулы автомобильдерді (өртүрлі, көбінесе көлікке арналмаған жұмыстарды орындауға арналған) қамтитын, автомобиль көлігі жылжымалы құрамының бірлігі;
- өзге көлік құралы** – жалпыға ортақ пайдаланылатын жолдарда жүруге арналмаған, Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі Агроөнеркәсіптік кешендегі мемлекеттік инспекция комитетінің бөлімшелерінде тіркелген, мемлекеттік тіркеу нөмірлік белгілері және тіркеу құжаттары бар арнайы техника, тракторлар және олардың базасында жасалған өздігінен жүретін шассилер мен механизмдер, монтаждalған арнайы жабдығы бар тіркемелерді қоса алғанда, олардың тіркемелері, өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы, мелиоративтік және жол-құрылыс машиналары мен қозғалыс жылдамдығы сағатына 50 км және одан аз механизмдер, өтімділігі жоғары арнайы машиналар.

3. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫ

- 3.1. Сақтандыру шарты басталған кезде айдап әкету немесе ұрлау салдарынан, сондай-ақ осы Ережелерде көзделген немесе Сақтандыру шартында/осы Ережелерге қосымшаларда көзделген оқиғалар нәтижесінде автомобиль көлігінің бүлінуі немесе жойылуы салдарынан сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға сақтандыру жағдайы деп танылады, атап айтқанда:
- 1) **жол-көлік оқиғасы** – с ақтандырылған автомобиль көлігінің жолмен жүруі процесінде және оның қатысуымен туындаған оқиға;
 - 2) **өзге көлік оқиғасы** – қозғалыс процесінде сақтандырылған автомобиль көлігінің қатысуымен немесе оған қатысты туындаған, **кездейсоқ сыртқы әсерден туындаған және/немесе іргелес аумақта** (жолға тікелей іргелес және көлік құралдарының өтпелі қозғалысына арналмаған аумақтар, оның ішінде аулалар, тұрғын алаптар, автотұрақтар, жанармай құю станциялары, кәсіпорындар) болған оқиға, атап айтқанда: басқа көлік құралымен соқтығысу, қозғалмайтын немесе қозғалатын заттарға (құрылыстар, кедергілер, жануарлар және т.б.), соқтығысу (соққы), автомобиль көлігінің аударылуы, құлауы, мұздың астына түсіп кету, топырақтың шөгуі салдарынан жол жабынының астына түсіп кету, жылжымалы көлік құралының астынан сақтандырылған автомобиль көлігіне тастың түсуі (оның ішінде сақтандырылған автомобиль көлігінің астынан);
 - 3) **заттардың құлауы** – қандай да бір заттың сақтандырылған автомобиль көлігіне (қар, мұз және т. б.) құлауы;

- 4) **өрт** – оттың оны жағу және ұстап тұру үшін арнайы арналған орындардан тыс жерде пайда болуы немесе одан тыс жерлерге таралуы және өздігінен таралу қабілеті;
 - 5) **жарылыс** – қысқа уақыт аралығында шағын көлемде айтарлықтай энергия бөле отырып өтетін және жарылыс өнімдерінің жоғары жылдамдықты кеңеюі салдарынан қоршаған ортаға соққы, діріл және жылу әсеріне әкелетін тез ағатын физикалық немесе физикалық-химиялық процесс;
 - 6) **найзағайдың түсуі** – найзағайдың сақтандырылған автокөлік құралына тікелей түсуі;
 - 7) **табиғи апаттар**, атап айтқанда: дауыл (ауа-райы жағдайларынан туындаған, Бьюфорд бағаны бойынша 8 балға сәйкес келетін жел күші бар ауа массаларының қозғалысы – желдің жылдамдығы 60 км/сағ астам) немесе Бофорт бағанына сәйкес дауыл, бұршақ, су тасқыны, жер сілкінісі, көшкін, сел тасқынының жүруі;
 - 8) **үшінші тұлғалардың құқыққа қарсы әрекеттері** атап айтқанда: үшінші тұлғалардың қылмыстық және/немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар жасауы, азаматтық-құқықтық қатынастар шеңберінде зиян келтіруі. Ұрлықтың келесі түрлерін қоспағанда: ұсақ ұрлау, сеніп тапсырылған бөтен мүлікті иемдену немесе жымқыру, алаяқтық, тонау, қарулы тонау.;
 - 9) **айдап әкету** – айдап әкету нәтижесінде келтірілген залалды қоса алғанда, ұрлау мақсатынсыз автомобиль көлігін заңсыз иемдену;
 - 10) **ұрлық** – автомобиль көлігін жасырын ұрлау.
- 3.2. Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшаларында сақтандыру жағдайларының өзге тізбесі көзделуі мүмкін.
- 3.3. Сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ оларға келтірілген зиянның мөлшерін дәлелдеу Қазақстан Республикасы Азаматтық Кодексінің 817-бабының 4-тармағына сәйкес Сақтанушыға, Сақтандырылушыға және Пайда алушыға жүктеледі.

4. САҚТАНДЫРУҒА ЖАТПАЙТЫН ЖАҒДАЙЛАР ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ. САҚТАНДЫРУШЫНЫ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНЕН БОСАТУ НЕГІЗДЕРІ

- 4.1. Егер Сақтандыру шартымен/осы Ережелердің қосымшаларымен өзге жағдай айтылмаса, сақтандыру қорғанысы келесілерге таралмайды:
- 1) бітімгершілік миссияларда, кез келген жарыстарда немесе сынақтарда немесе сынамалық жүгірістерде, оқу-жаттығу түрінде жүру мақсатында пайдаланылатын автомобиль көлігі;
 - 2) сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға рұқсат берілген Сақтанушының/Сақтандырылушының сақтандырылған автомобиль көлігіндегі немесе ішіндегі жеке заттары;
 - 3) Сақтанушының/Сақтандырылушының кәсіптік немесе коммерциялық қызметіне байланысты, сақтандырылған автомобиль көлігімен немесе оның ішінде тасымалданатын тауарлар немесе заттар;
 - 4) автомобиль көлігінде орнатылған қосымша жабдық: дайындаушы зауыттың немесе оның ресми дилерінің құжаттамасына сәйкес автомобиль көлігінің жиынтығына кірмейтін механизмдер, қондырғылар, керек-жарақтар, аспаптар, өзге де жабдықтар мен керек-жарақтар, оның ішінде арнайы бояу, автомобиль теле -, аудио -, бейне -, радиоаппаратура, салонның/шанақтың жабдығы, аспаптар, жарық, белгі беру және автомобиль көлігінде орнатылған басқа да жабдықтар, дайындаушы зауыттың немесе оның ресми дилерінің жинақтамасына кірмейтін жинақтамадағы дөңгелектер, егер олар

сақтандыру кезінде көлік құралына / көлік құралының үстіне орнатылмаған болса.

4.2. Егер Сақтандыру шартымен/осы Ережелердің Қосымшаларымен өзге жағдай айтылмаса, сақтандырумен келесі оқиғалар өтелмейді:

- 1) Автомобиль көлігін көліктің кез келген түрімен тасымалдау/тіркеп сүйреу кезінде, автомобиль көлігін басқа көлік құралдарын тіркеп сүйреу кезінде болған оқиғалар;
- 2) осы санаттағы көлік құралдарын басқару құқығына жарамды жүргізуші куәлігі жоқ адам, сондай-ақ Сақтанушы басқаруға жібермеген, сақтандырылған автомобиль көлігін басқару құқығына сенімхаты жоқ немесе жол парағында көрсетілмеген (автомобиль көлігін айдап әкету немесе ұрлау жағдайларын қоспағанда) автомобиль көлігін басқару кезінде болған, сол сияқты жүргізуші куәлігінің, сенімхаттың (жол парағының, жалға алу шартының), қолданылу мерзімі өткеннен кейін болған оқиғалар;
- 3) Сақтандырушының (сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға жіберілген адамның) автомобиль көлігін басқару кезінде алкогольдік, есірткілік немесе уытқұмарлық масаң күйде немесе көлік құралдарын басқару кезінде қолдануға болмайтын дәрі-дәрмектік препараттардың әсерінде болған кезде орын алған;
- 4) автомобиль көлігін сынақтарда, спорттық іс-шараларда немесе оқу мақсаттарында пайдалану кезінде болған оқиғалар;
- 5) автомобиль көлігін заңсыз мақсаттарда пайдалану кезінде болған, оның ішінде Сақтанушының (сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға рұқсат берілген адамның) сот қылмыстық жазаланатын деп таныған іс-әрекеттерді жасауы нәтижесінде болған немесе егер автомобиль көлігі қылмыс құралы болып табылса;
- 6) егер Сақтанушы (сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға жіберілген адам) оқиға болған жерден жасырынса немесе уәкілетті органдар қызметкерлерінің немесе Сақтандырушы өкілдерінің талап етуі бойынша медициналық сараптамадан өтуден бас тартса;
- 7) Сақтанушының (сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға жіберілген адамның) көлік құралдарын пайдалану ережелерін бұзуы, оның ішінде техникалық ақаулы автомобиль көлігін пайдалану немесе оны пайдалануға тыйым салынған ақаулар болған кезде, белгіленген тәртіппен техникалық байқаудан өтпеген автомобиль көлігін пайдалану, сондай-ақ өрт қауіпсіздігі ережелерін, өрт қауіпті және жарылыс қауіпті заттарды тасымалдау және сақтау ережелерін, жүктерді тасымалдау кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген қауіпсіздік талаптарын бұзуы нәтижесінде орын алған жағдайларда,;
- 8) тозуды, тотты, тоттануды, зеңді, саңырауқұлақ бактерияларын, ылғалды немесе құрғақ шіруді, біртіндеп нашарлауды, латентті ақауларды, зауыттық жарамсыздықты, баяу дамып келе жатқан деформацияны немесе бұрмалануды қоса алғанда, бірақ шектелмей, біртіндеп әрекет ететін себептер нәтижесінде болған;
- 9) шатырдың немесе люктердің ағуы (егер шатыр немесе люктер сақтандыру жағдайының нәтижесінде зақымдалмаса) немесе көлік терезесін ашық қалдыру нәтижесінде орын алған;
- 10) өздігінен орнатылған электр және өзге де қосымша жабдықтардың тұйықталуынан автомобиль көлігінің ақаулығы нәтижесінде туындаған өрт нәтижесінде болған;
- 11) Сақтанушының/Сақтандырылушының (сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға рұқсат берілген адамның) жол полициясы органдары және жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы басқа да құзыретті органдар

- қызметкерлерінің өкімдерін, талаптарын немесе нұсқамаларын орындамауы нәтижесінде болған оқиғалар;
- 12) жолаушылар сыйымдылығының шекті нормаларының және автомобиль көлігін тиеу нормаларының асып кетуі нәтижесінде болған оқиғалар;
 - 13) автомобиль көлігін Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз жалға, лизингке немесе прокатқа беру кезеңінде болған оқиғалар;
 - 14) Сақтанушыға өзі жалға, жалдауға, лизингке берген автомобиль көлігін қайтармау.
- 4.3. Егер Сақтандыру шартымен/осы Ережелердің Қосымшаларымен өзгеше көзделмесе, сол сияқты автомобиль көлігінің зақымдалуы немесе жойылу тәуекелі бойынша сақтандырумен келесі оқиғалар өтелмейді:
- 1) Автомобиль көлігінің тіркеу белгілерін ұрлау, жоғалту немесе бүлдіру;
 - 2) Автомобиль көлігінің бөлшектерін жымқыру, егер олар оқиға кезінде сақтандырылған автомобиль көлігінен бөлек тұрса;
 - 3) автомобиль көлігінің қосалқы доңғалақтарын ұрлау, егер олар дайындаушы зауыттың бекітулерінен басқа, оларды ұрлауға бөгет жасайтын құралдармен жабдықталмаса;
 - 4) үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы іс-әрекеттері салдарынан доңғалақтардың зақымдануын қоспағанда, доңғалақтардың (шиналардың, доңғалақ дискілерінің) зақымдануы. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес егер автомобиль көлігін пайдалануға шиналардың қанағаттанғысыз жай-күйі салдарынан тыйым салынса, кез келген жағдайда автомобиль көлігі шиналарының зақымдануына байланысты залал өтелмейді;
 - 5) темекі шегудің немесе Сақтанушының /Сақтандырылушының (сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға рұқсат берілген адамның) немесе сақтандырылған автомобиль көлігінде оты бар жолаушылардың абайсызда айналысының нәтижесінде болған оқиғалар жатады.
- 4.4. Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру төлемін жасаудан толық немесе ішінара бас тартуға құқылы, егер сақтандыру жағдайы келесі салдардан болса:
- 1) Сақтанушының/Сақтандырылушының, сақтандырылған автомобиль көлігімен басқаруға жіберілген адамның және/немесе Пайда алушының қажетті қорғаныс немесе аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;
 - 2) Сақтанушының/Сақтандырылушының, сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға жіберілген адамның және/немесе Пайда алушының заңнамалық актілерде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыста болатын қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған іс-әрекеттері.
- 4.5. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жасаудан босатылады, егер сақтандыру жағдайы келесі салдардан болса:
- 1) ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті уланудың әсері;
 - 2) әскери іс-қимылдар;
 - 3) азамат соғысы, әр түрлі халық толқулары, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер.
- 4.6. Сақтандырушы мемлекеттік органдардың өкімі бойынша сақтандырылған автомобиль көлігін алып қоюдың, тәркілеудің, реквизициялаудың, тыйым салудың немесе жоюдың салдарынан туындаған залалдар үшін сақтандыру төлемін жасаудан босатылады.
- 4.7. Егер Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшаларында өзге жағдай айтылмаса, Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуы үшін мыналар да негіз болуы мүмкін:

- 1) Сақтанушының/Сақтандырылушының Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтерді хабарлауы;
 - 2) Сақтанушының/Сақтандырылушының сақтандыру жағдайынан залалдарды азайту жөнінде шараларды қасақана қабылдамауы;
 - 3) Сақтанушының/Сақтандырылушының залалды келтіруге кінәлі тұлғадан мүліктік сақтандыру бойынша шығынның тиісті өтемін алуы;
 - 4) Сақтанушының/Сақтандырылушының Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын анықтауда және оған келтірілген залалдың мөлшерін анықтауда кедергі жасауы;
 - 5) Сақтандырушыны сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабардар етпеу/ уақтылы хабардар етпеу;
 - 6) Сақтанушының/Сақтандырылушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға өзінің талап қою құқығынан бас тартуы, сондай-ақ Сақтандырушыға талап қою құқығының ауысуы үшін қажетті құжаттарды Сақтандырушыға беруден бас тартуы. Егер сақтандыру төлемі жасалған болса, Сақтандырушы оның толық немесе ішінара қайтарылуын талап етуге құқылы;
- 4.8. Сақтандырумен моральдық зиян, ар-намысына, қадір-қасиетіне және іскерлік беделіне нұқсан келтіретін мәліметтерді таратудан келтірілген зиян, Сақтанушының/Сақтандырылушының (сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға жіберілген адамның, Пайда алушының) шығындары (оның ішінде, айыппұлдар, өсімпұлдар, тұрақсыздық айыбы, сот шығындары, автомобиль көлігін жөндеу кезінде басқа көлік құралын жалға алу, тұрғын үйді жалға алу немесе қонақүйде тұру жөніндегі шығыстар, іссапар шығыстары, автомобиль көлігін тұраққа қою және күзету жөніндегі шығыстар, автомобиль көлігінің тауарлық құнын/тауарлық түрін жоғалту, жоғалған пайда) өтелмейді.
- 4.9. Сақтандырушы барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 20 (жиырма) жұмыс күні ішінде Сақтанушыға және Пайда алушыға сақтандыру төлемінен жазбаша дәлелді бас тартуды жіберуге міндетті.
- 4.10. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуына Сақтанушы/Пайда алушы сотқа шағымдана алады.
- 4.11. Сақтандыру шартымен/осы Ереженің қосымшаларымен Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босату негіздерінің тізбесі өзгертілуі/қысқартылуы/толықтырылуы мүмкін.

5. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ. ФРАНШИЗА

- 5.1. Сақтандыру сомасының мөлшері Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшада айқындалған Сақтандыру шарты жасалған кездегі автомобиль көлігінің нақты құнына сүйене отырып айқындалады.
- 5.2. Сақтандырушы мен Сақтанушы арасындағы келісім бойынша автомобиль көлігінің нақты құны тәуелсіз сараптамалық бағалау негізінде айқындалуы мүмкін, егер оны өзге тәсілмен анықтау қиын болса және/немесе сақтандырылған автомобиль көлігі туралы ақпараттың бұрмалануына әкеп соғуы мүмкін болса.
- 5.3. Егер Сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру сомасы сақтандыру құнынан асып кетсе, Сақтандыру шарты Сақтандыру шартын жасасу сәтіндегі нақты құнынан асатын сақтандыру сомасының бөлігінде заңға байланысты жарамсыз болып табылады.
- 5.4. Сақтандыру шартында франшиза қарастырылуы мүмкін. Франшиза сақтандыру сомасына пайызбен немесе абсолютті мөлшерде белгіленеді.

- 5.5. Франшизаның түрі мен мөлшері Сақтанушы мен Сақтандырушы арасындағы келісім бойынша белгіленеді және Сақтандыру шартында көрсетіледі.
- 5.6. Франшиза бір сақтандыру жағдайы үшін немесе әрбір сақтандырылған тәуекел үшін белгіленуі мүмкін. Егер бірнеше сақтандыру жағдайлары немесе тәуекелдері орын алған болса, франшиза сомасы олардың әрқайсысы бойынша залал сомасын есептеу кезінде ескеріледі.

6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ

- 6.1. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері автомобиль көлігінің сипаттамаларына, оны пайдалану шарттары мен ерекшеліктеріне, таңдап алынған тәуекелдер тізбесіне, сақтандыру мерзіміне, сондай-ақ сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығына және ықтимал залалдың шамасына әсер ететін өзге де факторларға байланысты болады және Сақтандырушының тарифтік саясатына сәйкес есептеледі.
- 6.2. Егер Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшаларында өзге жағдай айтылмаса, сақтандыру сыйлықақысын төлеуді Сақтандыру шартына қол қойған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде тараптардың уәкілетті өкілдері Сақтандырушының банк шотына біржолғы төлеммен немесе Сақтандырушының кассасына қолма-қол ақшамен жүргізіледі.

7. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

- 7.1. Сақтандыру шарты Сақтанушының Сақтандырушы белгілеген нысан бойынша толтырылған жазбаша/электрондық өтініші, автомобиль көлігінің тіркеу құжаттары және автомобиль көлігіне меншік (иелену) құқығын растайтын құжаттар негізінде жасалады. Сақтанушы өтініште автомобиль көлігі туралы Сақтандырушы талап ететін барлық мәліметтерді көрсетуі тиіс және сақтандырылатын Автомобиль көлігіне қатысты тәуекел дәрежесін айқындау мақсатында өзіне Сақтандырушы қойған барлық сұрақтарға жауап беруге міндетті. Сақтанушының өтініші және Сақтандыру шартына қосымшалар (егер олар жасалса) Сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болып табылады. Сақтанушы өтініште жалған мәліметтер көрсеткен жағдайда, Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушыға сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы. Көрсетілген өтінішті толтыру кезінде Сақтанушы сақтандыру тәуекелін бағалау үшін өзіне белгілі, елеулі маңызы бар барлық мән-жайлар туралы Сақтандырушыға хабарлауға міндетті. Өтінішке Сақтандырушының ішкі құжаттарына сәйкес құжаттар қоса беріледі.
- 7.2. Сақтандыру шартын жасасу, сақтандыру талаптарының өзгеруі кезінде Сақтандырушының талабы бойынша Сақтанушы қарап тексеру үшін автомобиль көлігін ұсынуға міндетті. Сақтандыру шартын жасасу кезінде зақымданған автомобиль көлігінің бөлшектері (тораптар, агрегаттар) үшін Сақтандырушы жауапты болмайды.
- 7.3. Сақтандыру шартын жасасу үшін Сақтандырушы жоғарыда көрсетілген талаптардың/құжаттардың тізбесін қысқартуы не сақтандыру тәуекелінің дәрежесін сипаттайтын қосымша құжаттарды талап етуі мүмкін.
- 7.4. Сақтандырушы себебін түсіндірместен Сақтанушымен Сақтандыру шартын жасасудан бас тартуға құқылы.
- 7.5. Сақтандыру шарты жазбаша/ электрондық нысанда жасалады.

- 7.6. Сақтанушы сақтандыруға/Сақтандыру шартына және (немесе) сақтандыру сыйлықақысын төлеуге берген өтінішінде өз қолымен өзінің келісімін растайды және Қазақстан Республикасының «Жеке деректер және оларды қорғау туралы» №94-V Заңына сәйкес өзінің дербес деректерін, сондай-ақ Сақтандырылған тұлғалардың дербес деректерін өңдеу, жинақтау, сақтау, өзгерту, толықтыру, пайдалану, тарату (оның ішінде трансшекаралық беру, ҚР заңнамасына сәйкес компанияның қызметіне қатысы бар және (немесе) болуы мүмкін үшінші тұлғаларға беру, жалпыға қолжетімді көздерде таратуды қоспағанда), иесіздендіру, бұғаттау, жою), сондай-ақ өзге де деректерді қорғау әрекеттерінің элементтерін қолдана отырып іс-қимылдарды (операцияларды) (Сақтанушы Сақтандырылған тұлғалардың атынан жазбаша келісім беруге өкілеттігі бар екенін растайды) жүзеге асыруына рұқсат береді, сондай-ақ ол жүзеге асыратын операция Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастырумен (жылыстатумен) және террористік әрекетті қаржыландырумен байланысты емес екенін растайды.

8. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ӘРЕКЕТ ЕТУ МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ОРНЫ

- 8.1. Егер Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшасында өзге жағдай айтылмаса, Сақтандыру шарты 12 ай мерзімге жасалады және сақтандыру сыйлықақысы төленген күннен кейінгі күннен бастап күшіне енеді. Ақшаның Сақтандырушының банк шотына немесе кассасына түскен күні сақтандыру сыйлықақысын төлеу күні болып есептеледі.
- 8.2. Егер Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшасында өзгеше жағдай айтылмаса көзделмесе, сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі Сақтандыру шартының қолданылу мерзімімен сәйкес келеді.
- 8.3. Егер Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшасында өзгеше жағдай көзделмесе, ол Сақтандыру шартының аяқталған күні ретінде Сақтандыру шартында көрсетілген күннің 24 сағат 00 минутында не Сақтандырушы алғашқы басталған сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемін жасаған кезде өз әрекетін тоқтатады. Егер бұл Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшасында тікелей ескертілсе, ол Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін (сақтандыру төлемдерін) жасаған кезде не автомобиль көлігінің толық жойылу немесе автомобиль көлігін ұрлау тәуекелі бойынша сақтандыру төлемін жасаған кезде өз әрекетін тоқтатады.
- 8.4. Егер Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшасында өзгеше жағдай көзделмесе, Қазақстан Республикасы сақтандырудың аумағы болып табылады.

9. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

9.1. Сақтандырушы құқылы:

- 1) Сақтанушы ұсынған ақпарат пен құжаттарды, сондай-ақ Сақтанушының Сақтандыру шартының талаптарын орындауын тексеруге;
- 2) сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабарлама алғаннан кейін Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді немесе ұлғайған тәуекелге мөлшерлес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге;

- 3) Сақтанушы сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда сақтандырушыға өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы хабарлау міндетін орындамаған кезде, Егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса не Сақтанушы сақтандыру шартының талаптарының өзгеруіне немесе сақтандыру сыйлықақысының қосымша ақысына тәуекел дәрежесінің ұлғаюына пропорционалды түрде қарсылық білдірсе, сақтандыру шартын бұзуды талап етуге ;
- 4) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын дербес анықтауға, оның ішінде тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан олардың құзыретін негізге ала отырып, сақтандыру жағдайының басталу дерегін және келтірілген залалдың мөлшерін растайтын құжаттарды сұратуға;
- 5) Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының дерегін, оның басталу мән-жайларын анықтау үшін қажетті құжаттарды талап етуге;
- 6) Осы Ережелерге қосымшаларда және Сақтандыру шартында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жасаудан бас тартуға;
- 7) Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы заңнаманы сақтау мақсатында шарт аясында ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен операцияларды жүргізуді тоқтата тұруға/жүргізуден бас тартуға;
- 8) Сақтандыру шартына/ осы Ереженің қосымшаларына және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де әрекеттерді жасауға.

9.2. Сақтандырушының міндеттері:

- 1) Сақтанушыны осы Ережелермен таныстыруға және оның талап етуі бойынша ережелердің көшірмесін беруге (жолдауға);
- 2) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге;
- 3) Сақтанушы (Сақтандырылушы) немесе жәбірленуші (Пайда алушы) не олардың өкілі осы Ережелердің 11-тармағында көзделген құжаттарды дереу, бірақ 35(бес) жұмыс күнінен кешіктірмей ұсынбаған жағдайда, оны жетіспейтін құжаттар туралы жазбаша хабардар етуге;
- 4) сақтандыру жағдайы туындаған кезде Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін жүргізуге;
- 5) Сақтанушыға және Пайда алушыға Сақтандыру шартының/осы Ережелерге қосымшалардың талаптарына сәйкес сақтандыру төлемін жасаудан жазбаша дәлелді бас тартуды жіберуге;
- 6) Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру жағдайы кезіндегі залалдарды азайту үшін жұмсаған шығыстарын өтеуге;
- 7) Сақтандыру шартымен/ осы Ереженің қосымшаларымен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен қарастырылған басқа да әрекеттерді жасауға.

9.3. Сақтанушы құқылы:

- 1) Сақтандырушыдан автомобиль көлігін сақтандыру талаптарын, Сақтандыру шарты/ осы Ережелерге қосымша бойынша өз құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
- 2) Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан немесе оның мөлшерін азайтудан бас тартуына Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен дау айтуға;
- 3) сақтандыру жағдайы басталғанға дейін Сақтандыру шартында аталған Сақтандырылушы болып табылмайтын, Пайда алушыны бұл туралы

Сақтандырушыға жазбаша хабарлай отырып, басқа адаммен ауыстыруға құқылы. Пайда алушыны оның Сақтанушымен келісімінен туындайтын Сақтандыру шарты бойынша белгілі бір міндеттерді орындағаннан немесе Сақтандырушыға сақтандыру төлемін жасау жөнінде талап қойғаннан кейін басқа тұлға алмастыра алмайды;

- 4) Сақтандыру шартына/ осы Ереженің қосымшаларына және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де әрекеттерді жасауға.

9.4. Сақтанушының міндеттері:

- 1) Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшаларында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлеуге;
- 2) Сақтандыру шартын жасасу кезінде және оның қолданылу кезеңінде осы сақтандыру объектісіне қатысты ұқсас тәуекелдер бойынша барлық қолданыстағы/жасалатын Сақтандыру шарттары туралы Сақтандырушыға хабарлауға;
- 3) Сақтандырушыны сақтандыру тәуекелінің жай-күйі туралы хабардар етуге;
- 4) Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы, дереу, бірақ 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей Сақтандырушыға хабарлауға, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса;
- 5) тәуекел дәрежесі ұлғайған кезде Сақтанушы Сақтандыру шартын өзгерту және/немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеу туралы хабарламаны алған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде Сақтандыру шартына өзгерістер енгізуге және/немесе қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуге;
- 6) Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын орындау үшін қажетті Сақтандырушы сұратқан барлық құжаттар мен мәліметтерді ұсынуға;
- 7) Сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді жасауға.

9.5. Сақтандыру жағдайы орын алғанда Сақтанушының/Сақтандырылушының міндеттері:

Сақтанушы / Сақтандырылушы, сақтандырылған автомобиль көлігімен басқаруға жіберілген тұлға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы белгілі болғаннан/болуға тиіс болғаннан кейін (сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соғуы мүмкін оқиға), міндетті:

- 1) ықтимал залалдарды болғызбау немесе азайту үшін қалыптасқан мән-жайларда орынды және қолжетімді шараларды, оның ішінде автомобиль көлігін құтқару және сақтау шараларын қабылдауға;
- 2) тиісті органдар мен ұйымдарға, олардың құзыретіне қарай (ішкі істер органдарының жол полициясы бөлімшелері, өртке қарсы қызмет органдары, авариялық қызметтер, Төтенше жағдайлар жөніндегі агенттік) оқиғаның басталғаны туралы дереу хабарлауға; уәкілетті мемлекеттік және өзге де құзыретті органдардың оқиғаның құжаттамалық ресімделуін қамтамасыз етуге;
- 3) егер осы міндет Сақтандыру шартында/автомобиль көлігінің зақымдану тәуекелі бойынша осы Ережелерге қосымшаларда көзделген болса, оқиға орнына Сақтандырушының (өкілін) дереу шақыруға;
- 4) тез арада, кез келген жағдайда, сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға болған сәттен бастап 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей ол туралы Сақтандырушыға жазбаша хабарлауға. Бұл ретте Сақтанушы Сақтандырушыға өзіне белгілі сақтандыру жағдайының мән-жайлары,

- келтірілген залалдың түрлері мен мөлшері туралы барлық мәліметтерді хабарлауға;
- 5) зардап шеккен автомобиль көлігін (егер бұл қауіпсіздік мүдделеріне қарсы болмаса немесе залалдың ұлғаюына әкеп соқпаса) оның өкілі Сақтандырушыны ол зақымданған/жойылған кезде болған күйінде қарап тексергенге дейін сақтауға;
 - 6) жол полициясы органдарының ұйғарымы немесе Сақтандырушының талабы бойынша медициналық куәландырудан (сараптамадан) өтуге;
 - 7) Сақтандырушының өкіліне бүлінген автомобиль көлігін кедергісіз қарап-тексеру, автомобиль көлігінің шығындарын азайту және құтқару жөніндегі іс-шараларға қатысу мүмкіндігін қамтамасыз етуге;
 - 8) Сақтандырушының өкіліне сақтандыру жағдайы басталуының себептері мен мән-жайларын анықтауға жәрдемдесуге, оның ішінде Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдары, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшері туралы айтуға мүмкіндік беретін оған қолжетімді барлық ақпарат пен құжаттаманы беруге;
 - 9) үшінші тұлғалардан сақтандыру жағдайының нәтижесінде келтірілген залалдардың қандай да бір өтемін (өтемақысын) алғаны туралы Сақтандырушыны дереу жазбаша хабардар етуге;
 - 10) егер Сақтандырушы сақтандыру жағдайының басталуына байланысты Сақтандырушының да, Сақтанушының да мүдделерін қорғау үшін өз өкілін тағайындауды қажет деп тапқан жағдайда – Сақтандырушы көрсеткен тұлғаларға сенімхат немесе осындай мүдделерді қорғау үшін өзге де қажетті құжаттарды беруге. Сақтандырушы Сақтанушының мүдделерін сотта білдіруге немесе сақтандыру жағдайының басталуына байланысты Сақтанушыны құқықтық қорғауды өзге түрде жүзеге асыруға құқылы, бірақ міндетті емес;
 - 11) сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ оларға келтірілген шығындарды дәлелдеу ауыртпалығын көтеруге, оның ішінде сараптама жүргізуге ақы төлеуге, сарапшылардың оқиға орнына шығуына, мамандардың тартылуына және консультациясына, қажетті құжаттарды жинауға және т. б.;
 - 12) Сақтандырушыға барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беруге және оған келтірілген залал үшін жауапты тұлғаға сақтандырушының өзіне ауысқан талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға;
 - 13) Сақтандыру төлемін алғаннан кейін, Сақтанушы/Сақтандырылған тұлға Сақтандырушының талабы бойынша Автокөліктің жөндеу кезінде ауыстырылуы тиіс (бағалаушының есебіне, ТҚКС/Арнайы ТҚКС төлем шотына және т.б. сәйкес) барлық бүлінген бөлшегінің сақталуын қамтамасыз етіп, оларды Сақтандырушыға тапсыруы керек. Сақтанушының/Сақтандырылған тұлғаның бұл міндетті орындамауы Сақтандырушыға автокөліктің осындай бөлшектерінің/бөліктерінің төленген құны мөлшерінде өтемді (қайтарымды) талап ету құқығын береді.
 - 14) Сақтандыру шартында/ осы Ережелердің қосымшаларында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді орындауға.
- 9.6. Егер Сақтанушы 9.5-т. көрсетілген міндеттемелерді орындамаса, осы баптың бірінші бөлігінде Сақтандырушының оған залалды өтеуден бас тартуға құқығы бар.
- 9.7. Егер жоғалған (ұрланған) мүлік туралы құзыретті органдарға мәлімделмеген немесе уақтылы мәлімделмеген болса, онда Сақтандырушы сақтандыру төлемін жасау жөніндегі міндеттен осы мүлікке қатысты бөлігінде ғана босатылады.

- 9.8. Егер Сақтанушы Сақтандырылушы болмаса, Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уақтылы хабарлау және ықтимал шығындардың алдын алу немесе азайту үшін ақылға қонымды және қол жетімді шараларды қабылдау, оның ішінде сақтандырылған мүлікті құтқару және сақтау шаралары Сақтандырылушыға жүктеледі. Сақтандырушыны сақтандыру жағдайының басталғаны туралы белгіленген мерзімде хабардар етпеу оған сақтандыру төлемінен бас тарту құқығын береді.
- 9.9. **Пайда алушы құқылы:**
- 1) Сақтандырушыдан автомобиль көлігін сақтандыру шарттарын, Сақтандыру шарты/ осы Ереженің қосымшалары бойынша өз құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
 - 2) Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талап қоюға;
 - 3) Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшаларында көзделген тәртіппен және талаптарда сақтандыру төлемін алуға;
 - 4) Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан немесе оның мөлшерін азайтудан бас тартуына Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен дау айтуға;
 - 5) осы Ережелерге және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де әрекеттерді жасауға.
- 9.10. Осы бөлімде көзделген Тараптардың құқықтары мен міндеттері толық болып табылмайды. Тараптар осы Ережелердің/осы Ережелерге қосымшалардың өзге тармақтарында, Сақтандыру шартының талаптарында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген құқықтарға ие және міндеттерді атқарады.
- 9.11. Тараптардың құқықтары мен міндеттерінің тізбесі Сақтандыру шартымен/осы Ереженің қосымшаларымен өзгертілуі/қысқартылуы/толықтырылуы мүмкін.

10. ШАРТТЫҢ ӘРЕКЕТ ЕТУ МЕРЗІМІНДЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛІН АРТТЫРУ САЛДАРЫ

- 13.1. Сақтанушы Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде болған, сақтандыруға қабылданған сақтандыру тәуекеліндегі өзіне белгілі барлық елеулі өзгерістер туралы, тіпті сақтандыру тәуекелінің мұндай өзгерісі Сақтанушының еркі бойынша болмаса да, Сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті.
- 13.2. Сақтандыру объектісіндегі немесе сақтандыру объектісіне байланысты, сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығын және оның басталуынан болуы мүмкін шығындардың мөлшерін анықтау үшін маңызы бар және Сақтандырушының Сақтандыру шартын жасасу туралы шешіміне немесе Сақтандыру шартының нақты талаптарына әсер етуі мүмкін өзгерістер сақтандыру тәуекеліндегі елеулі өзгерістер деп танылады, егер олар Сақтандыру шартын жасасу кезінде болған болса, оның ішінде:
- 1) автомобиль көлігін пайдалануға, жалға алуға, лизингке, өтеусіз пайдалануға беру, үшінші тұлғаларға иелік ету;
 - 2) автомобиль көлігін пайдалану режимі мен мақсаттарын өзгерту (мысалы, кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру мақсаттары үшін такси және т. б. пайдалану);
 - 3) автомобиль көлігін тіркеу туралы куәлікте көрсетілген автомобиль көлігінің тіркеу деректерін өзгерту.
- 13.3. Егер Сақтанушы сақтандыру тәуекелінде болған өзгерістердің елеулі болып табылатындығына күмәнданса, ол Сақтандырушыға осы өзгерістер туралы хабарлауға міндетті.

- 13.4. Барлық жағдайда Сақтанушы Сақтандыру шартын жасасу кезінде оның сақтандыру туралы өтінішінде және Сақтандыру шартында көрсеткен мәліметтердегі өзгерістер елеулі болып табылады.
- 13.5. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген Сақтандырушы қолданыстағы Сақтандыру шартының талаптарына өзгерістер енгізуді немесе сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына байланысты қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.
- 13.6. Егер Сақтанушы Сақтандыру шартының талаптарына өзгерістер енгізуге немесе қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы.
- 13.7. Сақтанушы осы баптың 10.1-тармағында көзделген міндеттерді орындамаған жағдайда Сақтандырушы (сақтандыру оқиғасы басталғанға дейін) Сақтандыру шартын бұзуды және Сақтандыру шартын бұзудан келтірілген залалдарды өтеуді талап етуге құқылы.
- 13.8. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соқтыратын мән-жайлар жойылса, Сақтандырушының Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқығы жоқ.

11. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕНІ ҚАРАУ ҮШІН ҚАЖЕТТІ ҚҰЖАТТАР

- 11.1. Сақтандырушы сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдауы үшін Сақтанушы (Пайда алушы) Сақтандырушыға мынадай құжаттарды ұсынуға міндетті:
 - 1) сақтандыру жағдайы туралы өтініш;
 - 2) Сақтандыру шартының көшірмесі;
 - 3) көлік құралын тіркеу туралы куәліктің көшірмесі (Сақтандыру шартында көзделген жағдайларда түпнұсқасы);
 - 4) көлік құралын басқару құқығына сенімхаттың немесе жол парағының немесе заңды негізде көлік құралын басқаруды растайтын өзге құжат көшірмесі;
 - 5) техникалық байқаудан өткені туралы талонның көшірмесі;
 - 6) жағдай туындаған кезде көлік құралын басқарған/билік еткен тұлғаның жүргізуші куәлігінің көшірмесі;
 - 7) Сақтанушының және сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға жіберілген/басқарған тұлғаның жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмесі;
 - 8) егер көлік құралы кепілде / кредитте болған жағдайда, қарыз шарты бойынша негізгі борыштың және есептелген сыйақының ағымдағы сомасы туралы банктен (МҚҰ) анықтаманың түпнұсқасы;
 - 9) Пайда алушының жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмесі (жеке тұлғаның Пайда алушысы үшін);
 - 10) сәйкестендіру нөмірі және орналасқан жерінің мекенжайы бар заңды тұлғаны (филиалды, өкілдікті) мемлекеттік (есептік) тіркеу (қайта тіркеу) туралы анықтаманың көшірмесі, бірінші басшыны тағайындау туралы бұйрықтың / шешімнің көшірмесі, бірінші басшының жеке куәлігінің көшірмесі (заңды тұлғаның Пайда алушысы үшін);
 - 11) Қазақстан Республикасының КЖ/ТҚҚ туралы заңнамасына сәйкес Сақтанушыға, Сақтандырылушыға және Пайда алушыға (оның өкіліне) және бенефициарлық меншік иесіне тиісті тексеру жүргізуге арналған құжаттар;
 - 12) оны жүзеге асыру үшін қажетті мәліметтерді көрсете отырып, пайда алушыдан сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы өтініш.
 - 13) оқиғаның екінші/басқа қатысушыларының жеке басын куәландыратын құжатының көшірмесі;

- 14) тиісті рұқсаты (бағалау туралы есебі) бар тәуелсіз бағалаушы жүргізген автомобиль көлігіне келтірілген залалдың сомасын айқындау жөніндегі сараптамалық бағалау актісінің түпнұсқасы;
- 15) ТҚКО/арнайы ТҚКО ақау актісінің түпнұсқасы;
- 16) ТҚКО/арнайы ТҚКО төлем шотының түпнұсқасы;
- 17) орындалған жұмыстар актісінің түпнұсқасы, ТҚКО шот-фактурасы / арнайы ТҚКО;
- 18) зақымдалған бөлшектердің егжей-тегжейлі суреттерін қоса алғанда, зақымдалған көлік құралының фотосуреттері;
- 19) Сақтандырушының келтірілген залал үшін жауапты тұлғаға талап қою құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті құжаттар, тиісті рұқсаты бар тәуелсіз бағалаушы жасаған келтірілген залалды бағалау туралы есепті қоса алғанда;
- 20) тәуекелге байланысты сақтандыру жағдайының болуын дәлелдеу үшін Сақтанушы/Пайда алушы мыналарды ұсынуы тиіс:

Жол-көлік оқиғасы немесе өзге көлік оқиғасы кезінде:

- 1) Жол полициясы органдарының құжаттары: жол жүрісі ережелерін бұзу туралы хаттама, ЖКО схемасы, жол жүрісі ережелерін бұзу туралы хаттамаға қосымша, ЖКО қатысушыларының жол полициясы органдарына түсініктемелері, ЖКО қатысушыларын медициналық куәландыру хаттамалары немесе жол полициясы органдарының уәкілетті қызметкері ЖКО қатысушыларын медициналық куәландыруға жібермегені туралы берген анықтама / баянат;
- 2) заңды күшіне енген сот үкімі/қаулылары немесе сақтандыру жағдайының басталу фактісі мен себебін белгілейтін өзге де құжат;
- 3) ЖКО екінші / басқа қатысушыларының жүргізуші куәлігінің көшірмесі;
- 4) ЖКО-ға екінші/басқа да қатысушылардың көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәлігінің көшірмесі;
- 5) көлік құралын басқару құқығына ЖКО екінші/басқа қатысушыларының пайдасына берілген сенімхаттың көшірмесі;
- 6) ЖКО жасауға кінәлі адамның көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының көшірмесі;

өрт кезінде:

- 1) өрттің туындауына кінәлі адамдарға қатысты ІІО-ға өтініштің көшірмесі;
- 2) өтінішті ІІО-ға тіркеу фактісін растайтын талон-хабарламаның көшірмесі;
- 3) Сақтанушының / Сақтандырылушының ІІО-ға өтінішпен жүгіну фактісі бойынша баянаттың көшірмесі;
- 4) оқиға орнын тексеру хаттамасының көшірмесі;
- 5) өрт туралы актінің көшірмесі;
- 6) өрт-техникалық сараптаманың қорытындысы;
- 7) қылмыстық істің қозғалысы туралы қаулының көшірмесі (қозғау туралы, қозғаудан бас тарту туралы, тоқтата тұру, тоқтату туралы);
- 8) өрт фактісі бойынша заңды күшіне енген сот қаулысының/ үкімінің көшірмесі;
- 9) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын уәкілетті органдар (комиссиялар) (прокуратура, тергеу, анықтау органдары, сот органдары, өрт қадағалау органдары) жасаған не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын құжаттар.
- 10) өртке қарсы және құқық қорғау органдарының, авариялық қызметтердің, төтенше жағдайлар жөніндегі уәкілетті органның бөлімшесінің, мемлекеттік комиссиялардың, Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге

асыратын не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын өзге де құзыретті органдардың актілері, қорытындылары, өзге де құжаттары;

жарылыс кезінде:

- 1) жарылыстың туындауына кінәлі адамдарға қатысты ІІО-ға өтініштің көшірмесі;
- 2) өтінішті ІІО-ға тіркеу фактісін растайтын талон-хабарламаның көшірмесі;
- 3) Сақтанушының/Сақтандырылушының ІІО-ға өтінішпен жүгіну фактісі бойынша баянаттың көшірмесі;
- 4) оқиға орнын тексеру хаттамасының көшірмесі;
- 5) жарылыс фактісі бойынша сараптама қорытындысы;
- 6) қылмыстық істің қозғалысы туралы қаулының көшірмесі (қозғау туралы, қозғаудан бас тарту туралы, тоқтата тұру, тоқтату туралы);
- 7) жарылыс фактісі бойынша заңды күшіне енген сот қаулысының/ үкімінің көшірмесі;
- 8) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын уәкілетті органдар (комиссиялар) (прокуратура, тергеу, анықтау органдары, сот органдары, өрт қадағалау органдары) жасаған өзге де құжаттар.
- 9) өртке қарсы және құқық қорғау органдарының, авариялық қызметтердің, уәкілетті орган бөлімшелерінің, мемлекеттік комиссиялардың, сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын өзге де құзыретті органдардың актілері, қорытындылары, өзге де құжаттары;

найзағай соғу, табиғи апат кезінде:

- 1) сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын уәкілетті органдардың (ішкі істер органдары, ТЖ, ПИК және т. б.) құжаттарының көшірмелері;
- 2) табиғи апаттар туралы анықтама (Қазгидрометорталық);
- 3) КҚ зақымдалған тексеру актісі / хаттамасы;
- 4) автомобиль көлігінің зақымдану фактісі бойынша ІІО/ТЖ/ПИК және т. б. өтініштің көшірмесі;
- 5) өтінішті тіркеу фактісін растайтын талон-хабарламаның көшірмесі;
- 6) автомобиль көлігінің зақымдану фактісі бойынша актінің/қорытындының көшірмесі;
- 7) оқиға орнын тексеру хаттамасының көшірмесі;
- 8) автомобиль көлігінің зақымдану фактісі бойынша сараптама қорытындысы;
- 9) гидрометеорологиялық қызметтің, авариялық қызметтердің, төтенше жағдайлар жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелерінің, мемлекеттік комиссиялардың, сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын өзге де құзыретті органдардың актілері, қорытындылары, өзге де құжаттары;

үшінші тұлғалардың құқыққа қарсы әрекеттері кезінде:

- 1) құқыққа қайшы әрекеттерге кінәлі адамдарға қатысты ІІО-ға өтініштің көшірмесі;
- 2) өтінішті ІІО-ға тіркеу фактісін растайтын талон-хабарламаның көшірмесі;
- 3) Сақтанушының/Сақтандырылушының ІІО-ға өтінішпен жүгіну фактісі бойынша баянаттың көшірмесі;
- 4) оқиға орнын тексеру хаттамасының көшірмесі;
- 5) қылмыстық істің қозғалысы туралы қаулының көшірмесі (қозғау туралы, қозғаудан бас тарту туралы, тоқтата тұру, тоқтату туралы);
- 6) айыпталушы ретінде тарту туралы қаулының көшірмесі;

- 7) сот үкімінің көшірмесі;
- 8) сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын уәкілетті органдар (комиссиялар) (прокуратура, тергеу, анықтау органдары, сот органдары, өрт қадағалау органдары) жасаған не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын құжаттар

Автомобиль көлігін ұрлау/ айтап әкету:

- 1) Автомобиль көлігінің бірегей кілттерінің толық жиынтықтары; автомобиль көлігі жабдықталған барлық электрондық және электрондық-механикалық айдап кетуге қарсы жүйелердің басқару пульттерінің, брелоктардың, карточкалардың, белсенді және пассивті активаторларының, айдап кетуге қарсы механикалық құрылғылардың барлық кілттерінің толық жиынтықтары (егер көрсетілген заттар автомобиль көлігімен бірге жоғалмаса);
 - 2) айдап әкету немесе ұрлық жасауға кінәлі адамдарға қатысты ІІО-ға өтініштің көшірмесі;
 - 3) өтінішті ІІО-ға тіркеу фактісін растайтын талон-хабарламаның көшірмесі;
 - 4) Сақтанушының/Сақтандырылушының ІІО-ға өтінішпен жүгіну фактісі бойынша баянаттың көшірмесі;
 - 5) оқиға орнын тексеру хаттамасының көшірмесі;
 - 6) қылмыстық істің қозғалысы туралы қаулының көшірмесі (қозғау туралы, қозғаудан бас тарту туралы, тоқтата тұру, тоқтату туралы);
 - 7) айыпталушы ретінде тарту туралы қаулының көшірмесі;
 - 8) сот үкімінің көшірмесі;
 - 9) сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын уәкілетті органдар (комиссиялар) (прокуратура, тергеу, анықтау органдары, сот органдары) жасаған не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын құжаттар;
 - 10) прокуратура, тергеу, анықтау органдарының, сот органдарының тиісті құжаттарының (іс қозғау туралы, қозғаудан бас тарту туралы, істі тоқтата тұру немесе тоқтату туралы қаулылар, оқиға болған жерді қарап тексеру хаттамасы, айыпталушы ретінде тарту туралы қаулы, сот үкімі) түпнұсқалары немесе уәкілетті адамдар куәландырған көшірмелері, сақтандыру жағдайлары ретінде Сақтандыру шартында қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын уәкілетті органдар (комиссиялар) жасаған не сақтандыру жағдайының басталу дерегін;
 - 11) Сақтандырушының пайдасына автомобиль көлігінен мүлік ретінде бас тарту туралы Сақтанушының жазбаша өтініші («абандон»);
- 11.2. Ұсынылған құжаттарды жасау тәртібі мен нысаны Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес келуге тиіс егер олар үшін бұл көзделген болса. Егер сақтандыру ережелерінде / шартында өзге жағдай көзделмесе, құжаттар Сақтандырушыға түпнұсқада не нотариалды куәландырылған немесе түпнұсқа мөрмен расталған және құзыретті ұйымның уәкілетті адамы қол қойған көшірме түрінде ұсынылады.
- 11.3. Құжаттарды жинау ауыртпалығы Сақтанушыға жүктеледі.
- 11.4. Құжаттардың нақты тізбесі сақтандыру шартымен айқындалады .

12. САҚТАНДЫРУШЫНЫҢ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕНІ ҚАРАУЫ

- 12.1. Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) сақтандыру жағдайының басталу фактісін және келтірілген залалдың мөлшерін растау үшін ұсынған құжаттарды қарау нәтижелері бойынша Сақтандырушы мынадай әрекеттердің бірін жүзеге асырады:
 - 1) сақтандыру төлемін жүзеге асырады.
 - 2) сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартады
 - 3) сақтандыру төлемін жүзеге асырудың мүмкін еместігі немесе жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдайды.
- 12.2. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырады немесе осы Ережелерде көрсетілген шарттарда тәртіппен сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартады.
- 12.3. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудың мүмкін еместігі немесе жүзеге асырудан бас тарту туралы шешімі, егер ұсынылған құжаттардан болған оқиғаның мән-жайын, осындай оқиғаның басталуы нәтижесінде келтірілген залалдың мөлшерін, Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) өз міндеттемелерін орындауын анықтау мүмкін болмаған жағдайда қабылданады.
- 12.4. Өз кезегінде Сақтандырушының шешімінде көрсетілген мән-жайларды анықтау мүмкін еместігі Сақтандырушыға Сақтандыру ережелерінің нормаларын, Сақтандыру шартының талаптарын/осы Ережелерге қосымшаларды ескере отырып, сақтандыру төлемін жүзеге асыру не жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдауға мүмкіндік бермейді.
- 12.5. Бұл жағдайда Сақтандырушы өз шешімінде болған оқиғаның нақты қандай мән-жайларын және/немесе осындай оқиғаның басталуы нәтижесінде келтірілген залалдың мөлшерін, Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) өз міндеттемелерін орындау фактілерін белгілеуге болмайды және Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) қандай іс-әрекеттер жасауы тиіс екенін көрсетуге тиіс.
- 12.6. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудың мүмкін еместігі немесе жүзеге асырудан бас тарту туралы шешімі Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) құжаттар топтамасын ұсынған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде жазбаша түрде ресімделеді.

13. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖАСАУ ТӘРТІБІ МЕН ЕРЕЖЕЛЕРІ

- 13.1. Сақтандыру төлемі нақты залал мөлшерінде, бірақ сақтандыру сомасынан жоғары емес мөлшерде жасалады.
- 13.2. Егер сақтандыру сомасы Сақтандыру шартын жасасқан күнгі автомобиль көлігінің нақты құнынан аз болса, онда сақтандыру төлемі сақтандыру сомасын Сақтандыру шартын жасасқан күнгі автомобиль көлігінің нақты құнына қатысты барабар жүргізіледі. Егер сақтандыру сомасы Сақтандыру шарты жасалған күнгі автомобиль көлігінің нақты құнынан асып кетсе, Сақтандыру шарты жасалған күнгі автомобиль көлігінің нақты құнынан асатын бөлігінде сақтандыру жарамсыз болып табылады. Сақтандыру сомасының автомобиль көлігінің нақты құнына сәйкес келмеу дерегін Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде белгілеуі мүмкін.
- 13.3. Залал мөлшерін Сақтандырушы Сақтанушы (Пайда алушы) және/немесе тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы ұсынған, Сақтандырушы ұсынған құжаттар негізінде айқындайды.

- 13.4. Залал мөлшері сақтандыру жағдайы басталғанға дейін орын алған автомобиль көлігінің есептелген амортизациясын (тозуын) шегере отырып, бүлінген автомобиль көлігін қалпына келтіру құнының есебі негізге алына отырып айқындалады.
- 13.5. Автомобиль көлігінің зақымдану тәуекелі бойынша Сақтандыру шартында сақтандырушының Сақтанушымен бүлінген автомобиль көлігін жөндеу үшін сақтандырушының алдын ала жазбаша келісімімен таңдаған техникалық қызмет көрсету станциясынан (бұдан әрі –«ТЖО») берілген шотты Сақтандырушының төлеуі арқылы сақтандыру төлемін жасау көзделуі мүмкін.
- 13.5.1 Мұндай жағдайда Сақтандырушы сақтандыру төлемін ТЖО шығарған шот-фактураның және жүргізілген жұмыстардың атауы мен құнын көрсете отырып, Сақтанушы мен ТЖО өкілі қол қойған автомобиль көлігін жөндеу жөніндегі орындалған жұмыстар актісінің негізінде жүргізеді.
- 13.5.2 ТЖО талабы бойынша ауыстырылатын қосалқы бөлшектерді сатып алу бойынша ТЖО қызметтерін алдын ала төлеу қажет болған кезде сақтандыру төлемі екі бөлікпен жасалуы мүмкін. Сақтандыру төлемінің бірінші бөлігін төлеу Сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен және мерзімде ТЖО шот бойынша жүргізіледі. Екінші бөлікті төлеу сақтандыру төлемінің сомасын түпкілікті айқындау ретінде жасалады және автомобиль көлігін толық жөндеу жасалған және ТЖО шот-фактурасы мен жүргізілген жұмыстардың атауы мен құнын көрсете отырып, Сақтанушы және ТЖО өкілі қол қойған автомобиль көлігін жөндеу жөніндегі орындалған жұмыстар актісі ұсынылғаннан кейін ғана жүргізіледі.
- 13.6. Автомобиль көлігі толық немесе конструктивті жойылған кезде (тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы қалпына келтіру жөндеуінің орынсыздығын белгілейтін автомобиль көлігінің жойылуы; сондай-ақ қалпына келтіру жөндеуінің құны сақтандыру жағдайы басталған күнгі автомобиль көлігінің нақты құнының 80%-ынан астамын құрайтын автомобиль көлігінің бүлінуі), Сақтандырушының Сақтанушыға келесілерді төлеуге құқығы бар:
- 1) одан әрі пайдалану үшін жарамды, бірақ тиісті Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан аспайтын қалдықтардың құнын шегергендегі сақтандыру жағдайы кезіндегі бүлінген автомобиль көлігінің нақты құны;
 - 2) Сақтанушы одан әрі пайдалану үшін жарамды қалдықтарды Сақтандырушыға берген жағдайда, сақтандыру жағдайы кезіндегі бүлінген автомобиль көлігінің нақты құны. Мұндай жағдайда сақтандыру төлемі Автомобиль көлігіне қабылдау-өткізу актісін жасағаннан кейін, бірақ болмауы және/немесе бүлінуі сақтандыру жағдайына қатысы жоқ, жоқ (ауыстырылған) бөлшектер мен агрегаттардың құнын шегере отырып, Сақтанушы мен Сақтандырушы арасындағы тиісті Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан аспайтын мөлшерде жүргізіледі. Автомобиль көлігін Сақтандырушыға беру үшін ол сату үшін жол полициясы органдары мен кеден органдарында есептен шығарылуы тиіс. Меншік құқығын және/немесе автомобиль көлігін/жарамды қалдықтарды беруге байланысты барлық шығыстар сақтандырумен жабылмайды.
- 13.7. Автомобиль көлігін ұрлау тәуекелі бойынша сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемі сақтандыру жағдайы басталған күнгі автомобиль көлігінің нақты құны мөлшерінде сақтандыру сомасы шегінде жүзеге асырылады.
- 13.8. Егер Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшаларында өзгеше көзделмесе, автомобиль көлігін ұрлау тәуекелі бойынша Сақтандырушы Сақтандыру шартына сәйкес есептелген залал сомасының 50% мөлшерінде сақтандыру төлемін:

- 1) егер автомобиль көлігі түнгі уақытта (23.00 бастап 06.00 дейін) күзетілетін автотұрақта, паркінгте немесе жабылатын гаражда болмаса;
 - 2) егер автомобиль көлігі пайдаланылмаған сәтте сигнал беру жүйесі ажыратылған болса;
 - 3) егер Сақтанушы (сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға рұқсат берілген тұлға) автомобиль көлігінің салонында төменде көрсетілген құжаттардың/заттардың біреуін немесе бірнешеуін қалдырса:
 - техникалық паспорт / көлік құралын тіркеу туралы куәлік;
 - көлік құралдарын басқаруға сенімхат, жол жүру парақтары;
 - көлік құралының кілттерін беріңіз.
- 13.9. Сақтандыру төлемі осы залалды үшінші тұлғалардан өтеу тәртібімен алынған сома шегеріле отырып жүргізіледі.
- 13.10. Сақтанушы сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін Сақтандырушыға соңғысының келісімімен сақтандырылған Автомобиль көлігіне өз құқықтарын бере алады және сақтандыру сомасы көлемінде сақтандыру төлемін ала алады.
- 13.11. Сақтандырушы сақтандыру төлемін зиянды өтеумен сақтандыру төлемінің сомасы шегінде заттай нысанда ауыстыра алады.
- 13.12. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жасау туралы шешім қабылдауға және барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 20 (жиырма) жұмыс күні ішінде Пайда алушыға сақтандыру төлемін жасауға міндетті.
- 13.13. Сақтандыру төлемі Пайда алушы сақтандыру төлемін алудан жазбаша бас тартқаннан кейін Сақтанушыға жүзеге асырылуы мүмкін.
- 13.14. Сақтандыру төлемін жасаудың тәртібі мен талаптары Сақтандыру шартымен өзгертілуі (толықтырылуы) мүмкін.

14. ҚОСАРЛЫ САҚТАНДЫРУ

- 14.1. Сақтанушы Сақтандырушыда сақтандырылатын объектілерге қатысты басқа сақтандыру ұйымдарымен жасалған барлық Сақтандыру шарттары туралы Сақтандырушыға хабарлауға міндетті.
- 14.2. Қосарланған сақтандыру кезінде Сақтандырушы Сақтанушының алдында онымен жасалған Сақтандыру шарты шегінде жауапты болады, алайда Сақтанушы барлық сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аса алмайды.
- 14.3. Сақтанушы кез келген Сақтандырушыдан Сақтандыру шартымен көзделген сақтандыру сомасы көлемінде сақтандыру төлемін алуға құқылы. Егер алынған сақтандыру төлемі нақты залалды өтемесе, Сақтанушы жетіспейтін соманы басқа Сақтандырушыдан алуға құқылы.
- 14.4. Келтірілген залалды басқа сақтандырушылар өтегендіктен сақтандыру төлемін жасаудан толық немесе ішінара босатылған сақтандырушы Сақтанушыға келтірілген шығыстарды шегере отырып, сақтандыру сыйлықақыларының тиісті бөлігін қайтаруға міндетті.

15. СУБРОГАЦИЯ

- 15.1. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жасаған Сақтандырушыға Сақтанушының келтірілген зиян үшін жауапты тұлғаға қоятын кері талап қою құқығы төленген сома шегінде ауысады. Сақтанушы сақтандыру төлемін алған кезде сақтандырушыға қолында бар барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беруге және сақтандырушының өзіне Өткен талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді оған хабарлауға міндетті

- 15.2. Сақтанушы аталған тұлғаға қойылатын талаптардан немесе оған қойылатын талаптардың іске асырылуын қамтамасыз ететін құқықтардан бас тартқан кезде, сондай-ақ Сақтандырушыға талап ету құқығын беру үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартқан кезде Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы

16. ШАРТТАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР МЕН ТОЛЫҚТЫРУЛАР

- 16.1. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу Тараптардың бірінің жазбаша өтініші (хабарламасы) негізінде тараптардың өзара келісімі бойынша жүргізіледі.
- 16.2. Шарт талаптарына өзгерістер енгізу жағдайлары:
- сақтандыру объектісін өзгерту;
 - сақтандыру шартын жасасу кезінде берілген мәліметтерді өзгерту;
 - сақтандыру қорғаудың қолданылу мерзімін өзгерту
 - - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де жағдайлар
- 16.3. Тараптардың бірі өтініш алған сәттен бастап шешім қабылданған сәтке дейін Сақтандыру шарты бұрынғы талаптарда қолданылады.
- 16.4. Осы Ережеге сәйкес жасалатын Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар Сақтандыру шартына қосымша келісім жасау және қол қою арқылы ресімделеді.
- 16.5. Сақтандыру шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулардың екі Тараптың уәкілетті өкілдері оларды жазбаша ресімдеген және қосымша келісімге қол қойған жағдайда заңды күші болады.

17. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

- 17.1. Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген міндеттемелерді тоқтатудың жалпы негіздерінен басқа, Сақтандыру шарты келесі жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады:
- 1) Сақтандырушы бірінші орын алған сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырған. Егер бұл Сақтандыру шартында/осы Ережелерге қосымшаларда тікелей айтылса, ол Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін (сақтандыру төлемдерін) жүзеге асырған кезде не автомобиль көлігі толық жойылған кезде немесе автомобиль көлігін ұрлау тәуекелі бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырған кезде өзінің қолданысын тоқтатады;
 - 2) Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде кезекті сақтандыру жарнасын төлемеуі;
 - 3) Сақтанушы Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда Сақтандырушыға өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы хабарлау міндетін орындамаған жағдайда, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса не Сақтанушы Сақтандыру шарты талаптарының өзгеруіне немесе сақтандыру сыйлықақысының қосымша ақысына тәуекел дәрежесінің ұлғаюына барабар қарсылық білдірсе;
 - 4) Сақтанушының бастамасы бойынша шартты бұзу;
 - 5) Сақтандырушының бастамасы бойынша шартты бұзу;
 - 6) Қазақстан Республикасының заңнамасында немесе шартта белгіленген жағдайларда тоқтатылады.

- 17.2. 17.1-тармақтың 1) - 3) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша Сақтандыру шарты тоқтатылған кезде Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақылары қайтарылуға жатпайды, егер шартта өзге жағдай көзделмесе.
- 17.3. 17.1-тармақтың 5) - 6) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша Сақтандыру шарты тоқтатылған кезде Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақылары сақтандыру мерзімі өтпеген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігі Сақтандырушыға шартты мерзімінен бұрын бұзу туралы өтініш берген күннен бастап 30 жұмыс күнінен кешіктірілмей қайтарылуға жатады, егер Қазақстан Республикасының заңнамасында өзге жағдай көзделмесе.
- 17.4. Сақтанушы шарттан бас тартқан кезде (осы Қағидалардың 17.1-тармағының 4) тармақшасы), егер шартта өзгеше көзделмесе, сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары қайтарылуға жатпайды.
- 17.5. Сақтанушы-жеке тұлға Сақтандыру шартынан бас тартқан кезде, ол жасалған күннен бастап күнтізбелік он төрт күн ішінде Сақтандырушы алынған сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарналарын) сақтандыру сыйлықақысының (сақтандыру жарналарының) бір бөлігін шегергенде сақтандыру қолданылған уақытқа және сақтандыру шартын бұзуға байланысты алынған сақтандыру сыйлықақысының (сақтандыру жарналарының) он пайызынан аспайтын шығындарға барабар көлемде Сақтанушы-жеке тұлғаға қайтаруға міндетті.
- 17.6. Сақтанушы-жеке тұлға қарыз шарты бойынша қарыз берушінің алдындағы міндеттемелерін орындауы себебінен қарыз шартына байланысты сақтандыру шартынан бас тартқан кезде, Сақтандырушы алынған сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарналарын) сақтандыру сыйлықақысының (сақтандыру жарналарының) бір бөлігін шегергенде сақтандыру қолданылған уақытқа және сақтандыру шартын бұзуға байланысты алынған сақтандыру сыйлықақысының (сақтандыру жарналарының) он пайызынан аспайтын шығындарға барабар көлемде Сақтанушы-жеке тұлғаға қайтаруға міндетті.
- 17.7. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату Сақтандырушының кінәсінен оның Сақтандыру шартының талаптарын орындамаудан/тиісінше орындамаудан туындаған жағдайларда, соңғысы Сақтанушыға ол төлеген сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын толық қайтаруға міндетті.
- 17.8. Сақтандыру шартын жарамсыз деп тану мүдделі тұлғаның талабы бойынша заңмен белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады. Сақтандыру шарты жарамсыз болған кезде, Тараптардың әрқайсысы екінші Тарапқа Сақтандыру шартын жасасуға және орындауға байланысты шығыстарды қоспағанда, ол бойынша алынғанның бәрін қайтаруға міндетті, егер Сақтандыру шарты жарамсыздығының өзге салдары заңда көзделмеген болса. Сақтандыру шартын жарамсыз деп тану Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасының нормаларына сәйкес жүзеге асырылады.

18. ТАРАПТАРДЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ

- 18.1. Сақтандыру төлемі уақтылы жасалмаған кезде Сақтандырушы Пайда алушыға Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.
- 18.2. Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған тарап, міндеттемелерді орындамағаны/тиісінше орындамағаны үшін мүліктік жауапты болмайды, егер тиісінше орындау еңсерілмейтін күш мән-жайларының, яғни төтенше және осы жағдайлар кезінде болмай қоймайтын жағдайлардың салдарынан мүмкін болмағанын дәлелдесе.
- 18.3. Еңсерілмейтін күш мән-жайлары мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді: су тасқыны, өрт, жер сілкінісі және басқа да табиғи апаттар, кез-келген сипаттағы соғыс немесе соғыс қимылдары, блокадалар, мемлекеттік

- органдардың тыйымдары. Еңсерілмейтін күш мән-жайларының нақты тізбесі шартта көзделуі мүмкін.
- 18.4. Еңсерілмейтін күш мән-жайларының әрекетін бастан кешіретін Тарап, осындай мән-жайлардың басталғаны туралы екінші Тарапты 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабардар етуге міндетті, егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшаларда өзгеше көзделмесе,
- 18.5. Еңсерілмейтін күш мән-жайларының әрекеті құзыретті органдардың тиісті құжаттарымен расталуы тиіс.
- 18.6. Осы бөлімде көзделген Тараптардың жауапкершілігі Шарттың талаптарына сәйкес өзгертілуі (толықтырылуы) мүмкін.

19. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

- 19.1. Сақтандыру шартынан туындайтын және тараптар реттемеген дауларды шешу кезінде Қазақстан Республикасы заңнамасының нормалары қолданылады.
- 19.2. Сақтандыру шарты бойынша туындайтын даулар не сақтандыру жағдайы басталуының мән-жайларына күмән тууы қажет болған кезде арнайы құрылған сараптама комиссиясын тарта отырып, қайта сақтандыру жолымен шешіледі.
- 19.3. Даулар туындаған кезде Тараптар дауды реттеудің сотқа дейінгі мынадай тәртібін сақтауға міндетті:
- 1) дау туындаған жағдайда Тарап екінші Тарапқа жазбаша шағыммен жүгінуге және талапқа жауап алуға міндетті. Егер Тарап шағымда баяндалған талаптарды қанағаттандырудан бас тартса немесе талап алынған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде шағымға жазбаша жауап бермесе немесе шағымды ішінара немесе толық мойындағанын куәландыратын әрекеттер жасамаса, Тарап сақтандыру омбудсманына дауды шешу туралы өтінішпен жүгінеді. Сақтандыру омбудсманының дауды мәні бойынша шешуі дауды реттеудің сотқа дейінгі кезеңін сақтаудың міндетті кезеңі болып табылады.
 - 2) сақтандыру төлемінің мөлшеріне дауласуға қатысты дау туындаған жағдайда Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) сақтандыру төлемінің дауланбайтын бөлігін алуға міндетті, содан кейін осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген әрекеттерді жасайды.
- 19.4. Келісімге қол жеткізілмеген және дауды сотқа дейінгі тәртіппен реттеу мүмкін болмаған кезде тараптар Алматы қаласы Медеу ауданының сотына (егер даудың бір тарабы жеке тұлға болса немесе) немесе Алматы қаласының мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотына (егер дау заңды тұлғалар немесе дара кәсіпкерлер арасында болса) талап-арызбен жүгінеді, яғни шарттық соттылық белгіленеді.
- 19.5. Осы Сақтандыру ережелері мемлекеттік және орыс тілдерінде 2 (екі) данада жасалды және оған қол қойылды. Мемлекеттік тілде жасалған осы Ережелер мәтінінің мазмұны орыс тілінде жасалған осы Ережелер мәтінінің мазмұнына сәйкес келмейтіні анықталған жағдайда, Тараптар орыс тілінде жасалған Осы Ережелер мәтініне сүйенеді.

20. ҚОСЫМША ЕРЕЖЕЛЕР

- 20.1. Осы ережелерде/осы Ережелерге қосымшаларда айтылмағанның бәрі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес реттеледі. Сақтандыру шарты мен сақтандыру ережелері арасында қайшылықтар болған жағдайда,

Сақтандыру шартының ережелері немесе осы Ереженің қосымшалары қолданылады.

- 20.2. Тараптардың келісімі бойынша жасалатын Сақтандыру шартына/осы Ереженің қосымшаларына ерекше талаптар (сақтандыру ескертулері, ұйғарымдар, ерекшеліктер және т.б.) енгізілуі мүмкін, егер олар Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмесе.